

„Tengernyi könnynél többet ér egy cseppnyi tett!”

”!YNY TDEEEN #X NY YXXKY AXXDDKO TDSHΛXNY,,

JÓ PALÓCOK

HÍRMONDÓ

2017. III. negyedév

Tengerhez, magyar!

A Palóc Társaság honszerető barangolása magyar emlékek nyomába Horvátországban

Idei honszerető barangolásunk címe nem a legtöbbször idézett: Tengerre, magyar!, hanem az eredeti: **Tengerhez, magyar!** címet viselte. Kossuth Lajos, akitől az idézet való, ugyanis így fogalmazta meg óhaját, mellyel szeretett hazájának gazdaságát kívánta növelni. Tengerhez kívánta juttatni az országot, hogy a nagyvilágba nyíló kapun fellendítse a kereskedelmet.

A múlt magyar emlékei kísérnek bennünket, bárhová visz is utunk a Kárpát-medencében vagy közvetlen környékén, lépten-nyomon a dicső magyar múlt emlékeire bukkanunk, ezért illik őket számon tartanunk, ismerni történetüket, őrizve továbbadni az utánunk jövő nemzedékeknek.

Napisten havának 24. napján keltünk útra, hogy a mai Horvátország magyar emlékeinek nyomában barangolva ismerkedjünk múlttal, jelennel, még fellelhető magyar emlékekkel s találkozzunk e tájakon magyarságukat őrző, ápoló magyarokkal. Autóbuszvezetőnk Dóra Miklós volt, aki eddigi útjainkon is közmegelegedésre ült a kormánynál, utaskísérőnk pedig a ljubljana Csík Gyula volt, akinek a barangolás (szálláshelyek, étkezések, látnivalók stb.) szervezésében is sokat köszönhetünk. Velük együtt negyvennyolcan nyolc napon át barangoltunk, akik Losonctól Párkányig, sőt még távolabbi helyekről is csatlakoztunk.

Csáktornya volt az első állomás. Itt a várat és a benne működő múzeum kiállítását néztük meg. Ebben egy nagy terem áll Zrínyi Miklós emlékének idézésére, pontosabban Nicola Zrinski életútját követi végig a horvát nyelvű kiállítás. Kár, sőt felháborítóan is nevezhetnénk ezt a fajta hozzáállást, hiszen Zrínyi kapcsán bevallottan is legtöbbször magyar turista keresi fel a múzeumot. A vár belső udvarán látható az az eredeti emlékoszlop is, amely eredetileg ott állt, ahol állítólag a költőt a vadkan felöklelte. Emlékoszlópa

van a város egyik terén is, ezt kis ünnepség során megkoszorúztuk (Zachar Aranka verset mondott, a Bódis házaspár a koszorút helyezte el a talapzaton).

Csáktornyról Varasd felé haladva megálltunk Zrínyifalván, ahol ugyancsak áll egy eredetivel megegyező emlékoszlop, ugyanis a faluhoz tartozó erdőben esett a vaddisznókaland, amely a hadvezér-költő életébe került a Habsburg-ház korabeli jelentése szerint. Itt Búcsi Teréz idézett a költő legnagyobb művéből, a Szigeti veszedelemből és Kürthy Kolost emelte magasba Ostružlík Rudolf és Salgó Zoltán, hogy koszorúnkat az emlékoszlop csúcsára helyezze a százdi legény.

Varasddal egy kis séta során ismerkedtünk. Lépen-nyomon magyar hangulatú utcák épületeire bukkan a sétáló, Szent István és Szent László szobrai köszönnek ránk a templom mélyedéseiből, csak a járókelők beszéde horvát, mivelhogy horvát anyanyelvű már a város, amely egykoron Horvátország fővárosa is volt.

A várossal szinte összeépült már Szentilona, a falu (vagy külváros?), ahová azért mentünk, hogy megnézzük a kápolnát, amelyben Zrínyi Miklóst temették el a tragédia után.

Másnap Lepoglávára gurultunk be. Utaskísérőnk szerint ez egy börtönváros volt s az ma is, de mi mégsem ezért álltunk meg a városban.

Evangélikus templomának sírboltjában nyugszik ugyanis Mátyás király házasságon kívül született, de törvényesített fia, a törökverő Hunyadi János unokája, Corvin János, akit Mátyás utódjául szánt. Corvin Jánost azonban apja halála után nem választották meg királynak, viszont ő volt a bosnyák király, szlavón herceg és bán 1495 és 1499 között. 1491 után felújította és erődtemplommá alakította a lepoglavai pálos kolostort, amelyben sírhelyet is választott magának.

Trakostyán várkastélya volt a következő látnivaló, amely egy tündéri tó fölé emelkedik közel a horvát-szlovén országhatárhoz s egykor a gazdag Draskovics családé volt. Innen Ozalj várába siettünk. A várban született Zrínyi Miklós a költő-hadvezér, majd később, 1643-ban Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc édesanyja, Munkács várának hős védője. A bejáratnál emlékeztünk a két hősrre, Koncsek Katalin (ő volt legidősebb utasunk) verset mondott.

Üdítően hatott ránk, amint Fiume fölött megpillantottuk a kék tengert. A pólai szálláshely elfoglalása után a pólai magyarok törzshelyére sétáltunk, ahol a Móricz Zsigmond Magyar Kultúregyesület elnöke, Masa Zsuzsanna és társai vártak ránk és fogadtak meleg szeretettel. A pólai tartózkodás alatt meglátogattuk az ún. Horthy-villát. Horthy Miklós itt kezdte katonai-tengerészeti pályafutását, villájának külső képe már előre vetíti későbbi államférfiúi szerepét. A villa ma meglehetősen elhanyagolt állapotban van (talán mai lakóinak, talán „hivatalos” politikai megítélésének „köszönhetően”). Ellátogattunk a katonai temetőbe is, ahol leróttuk kegyeletünket az újonnan, június 16-án ünnepélyesen felavatott magyar emlékműnél a Szent István csatahajó tragédiájának hősei és a magyar tengerészek a haza szolgálatában tett hősi helytállása emléke előtt. A koszorúnkat Gróf Lajos és dr. Lakatos Ferenc kardiológus helyezte el, Jártunk a pólai várban, a ferencesek templománál, és hosszú sorban állás után bejutottunk a rómaihoz mindenben hasonló amfiteátrumba.

Délután az azúrkék Adria partjáról gyönyörködve a természet szépségében érkeztünk meg Lovranba, ahol Ágoston Gergely helyi idegenvezetőre bízva magunkat megláttuk azt a villát, amelyben gyógyulást remélve élte élete utolsó napjait A magyarok bejövetele c. óriás festmény alkotója, az ógyallai Feszty Árpád. Felkereshettük gróf Andrássy Gyula emléktábláját is patinás villája kertjében és nemzetiszalagunkkal hagyunk nyomot ottjártunkról.

Fiumében ragyogó napsütésben szálltunk ki az autóbusból a Tersatto várhegyen, hogy onnan gyönyörködjünk az egykor magyar irányítású kikötővárosban, és a várba is betérjünk kis időre. Baross Gábornak emléktáblája van a kikötőben, nem hagyhattuk ki megkoszorúzását. Ismét Kürthy Kolost emeltük a magasba, hogy koszorúnkat az emléktáblára helyezze...

Tengerre, magyar! – kiálthattunk aztán fel! Ha már itt járunk, illik a tenger felől is megcsodálni a tengerpart csodás látványát, a szárazföldön felkeresett helyeket a tenger felől. Nosza, szálljunk fel a Paragvaj nevű hajóra (potom 20 euróért fejenként, két és fél óra alatt hazaszállított bennünket Abbáziába).

Cirkvenica tengerparti sétányán a fehér és bordó leánderfák sora mentén érünk el pálos kolostorához, melynek temploma még az eredeti célját szolgálja, maga a kolostor azonban már átesett a metamorfózison: Kastély Szálló lett belőle. Aztán Zengg várát kerestük fel. Itt azok a délszláv csoportok, „szökevények”, nevükön uszkókok vertek tanyát annakidején, akik a török hódítók elől a XVI. században menekülve váltak tengeri kalózzokká, és Zengg lett a központjuk.

Novi Vinodolskiba is betértünk, amely helyen a Frangepánok emelte lakótoronyban, mely a dombon levő városközpontban tör az égnek, ma múzeum van, előtte pedig egy emlékmű áll, amely az ún. Vinodoli kódexnek állít emléket. Ez volt az első horvát nyelvű törvénykönyv, amely ugyancsak kapcsolódik hozzánk, mivel ez olvasható benne: *„Isten nevében, az Úr 1288. évében január 6. napján, László a dicsőséges magyar király idejében...”*

A Novigradi-tengerként is emlegetett öböl partján emelkedő novigradi várban őrizték I. Lajos második feleségét, Kotromanics Erzsébetet és lányát Máriát is. Zsigmond király vezére, Frangepán János segítségével foglalta el a várat, kiszabadította Máriát (Erzsébetet már nem tudta, mert előtte kegyetlen módon meggyilkolták). Az Erzsébet és Mária által hímezett díszes miseruha a templom féltett nagybecsű kincse, melyet nekünk megmutatott a helyi plébános.

Innen már csak egy ugrás, máris Dalmácia fővárosába értünk. Zára összes magyar emlékének említése is hosszadalmas lenne, hát még bejárása, felkeresése, rácsodálkozása. Történelme során hosszú ideig tartozott a Magyar Királysághoz.

Tengerfehérváron koronázták meg Könyves Kálmánt Dalmácia és Horvátország királyává. A csendes üdülő városka kicsi múzeumába vitt utunk, ahol e nevezetes eseményt is számontartják. A múzeum ásatást vezető munkatársa mesélt a feltáró munkálatokról, kitért a horvát-magyar együttműködés fontosságára ezen a téren is, sőt elvezetett bennünket az ásatás helyszínére.

Trauban (Trogir) irány a templom (benne a félhomály, a csend, az áhitat, a fohász nyugtató hatású). A Szent Lőrinc székesegyház, közel a kikötőhöz és az autóbusz-pályaudvarhoz, a sok magyar emléket is őrző város központja. Ezek zöme a tatárjárás elől menekülő IV. Béla itteni tartózkodásának köszönhető. A kincstárban látható IV. Béla palástja és kámzsája. Állunk előtte és csodáljuk! A felbecsülhetetlen kincset IV. Béla ajándékozta a trauiaknak hálából, mert nem adták őt ki az őt üldöző tatároknak. A kámzsa hímezése pedig Szent Márton tettét örökíti meg, amikor köpönyegét kardjával ketté hasítva annak felét a didergő koldusnak nyújtotta át.

Spalatot (Split) Könyves Kálmán hódította meg országának, mi „csak” egy kicsi szeletkéjét: a Diocletianus palotát és környékét. A római császár i.sz. 293 és 305 között hatalmas palotát emeltetett az akkor még kis halászfaluban, hogy ide vonuljon vissza. A tatárok elől menekülő IV. Béla családja Spalatóban remélt menedéket. Ám csalódnia kellett: ellenségesen fogadták, a király nem bízhatott bennük, ezért bízta feleségét és két lányát a közeli Klissza várának kapitányára, ő maga pedig Trauba folytatta útját. A tatárok körülvárta várban Katalin és Margit járvány áldozata lett, kis mészkőkoporsójuk látható a templombejárat fölött.

Klissza vára elérhetetlennek tűnő hegyen mered az égnek, valóban fölnézhattünk rá. A falu főterén leálló autóbuszunkból igazán rövid kaptatón két kapun is áthaladva jutunk a belső várba. A kilátás egyszerűen pazar! A vár hatalmas. Köztünk a jókedv, az öröm úgyszintén. S még egy meglepetés: a szerény múzeumban kiállított tárgyak üvegtárlóin magyar nyelvű szöveg a horvát, angol, német mellett! Vannak még csodák...

Zágrábba is a magyar emlékek vonzottak bennünket. Abból pedig éppen elég van a horvát fővárosban, több is, mint amennyit rövid három óra alatt megismerhettünk. Hogyisne, hiszen Zágráb része volt a magyar történelemnek: Szent László alapította püspökségét, templomát is Szent István tiszteletére emelték. IV. Béla szorgalmazta erődrendszerének létrehozását stb. A két tornyú Mária Mennybemenetele székesegyház ki nem hagyható éppen ezért. 1217-ben, azaz kereken 800 éve

szentelték fel. A templombelsőben egy felkért apáca vezetett végig és hívta fel figyelmünket a sok-sok magyar emlékre. Akaratlanul is a budavári Nagyboldogasszony templom jutott eszünkbe, annyi a hasonlóság a templom külső képében.

Ezernyi emlékekkel feltarisznyálva érkezett el a hazatérés ideje. Ki-ki szívében hordozza, lelkében őrzi azóta is, mi mindent látott, tapasztalt, érzett, szerzett e nyolc nap alatt. Honszerető barangolásainkon részesei, élvezői vagyunk valamennyien a felfedező, ismereteket nyújtó, tudást gazdagító, sőt barátságokat szülő és megerősítő pillanatoknak.

Csáktornya

Póla

Lovran

Spalato

Klissza

&

KÖNYV

A HONSZERETŐ BARANGOLÁSUNKRÓL

„A szó elszáll, de az írás, a képek megmaradnak” – vallja Gróf Lajos, aki résztvevője volt a Palóc Társaság 2017. évi honszerető barangolásának. De nemcsak vallja, hanem cselekszi is: az út során szerzett élményeit és ismereteit egy tetszetős könyvben foglalta össze. *„Én a történelmi ismeretek, az emlékek megőrzésének formáját könyvbe foglalva, a történelmi helyszíneken készített fényképekkel kiegészítve próbálom továbbadni barátaimnak s a múltunk iránt érdeklődőknek.”* A könyvet 168 kép – néhány térképpel kiegészítve – teszi valóban emlékidézővé azok számára, akik a szerzővel együtt jártak Horvátországban a nyáron. Tiszteletre méltó Gróf Lajos igyekezete, aki azoknak is köszönetet mond, akik felvételeikkel segítettek munkáját: az udvardi Salgó házaspárnak, a perbetei Ostružlík házaspárnak és dr. Lakatos Ferencnek. Kár, hogy művét nagyon kevés példányszámban tudta csak megjelentetni magánkiadásban...

GÓLYAHÍR

E néven indult – remélhetőleg – hosszú életútjára a Rákóczi Szövetség újabb kísérlete a magyarnak megmaradás céljából. Lényege, hogy minden magyar családba, amelybe újszülött érkezik, eljusson a könyv, mely az ***Első könyvem*** címet viseli.

„Első könyvem című kötetünkkel szeretnénk megajándékozni Családjukat Gólyahír Programunk keretében – olvasható a bevezetőben. A következő oldalakon a kisgyermek születéséhez kapcsolódó információk és napló rész mellett a magyar kultúra néhány kiemelt kincsét gyűjtöttük össze a teljesség igénye nélkül olyan témákban, mint a történelem, hagyományok, népmesék, népdalok, költészet, híres magyarok. ”A könyv öt fejezetből áll. Ezek: **Köszöntő**, **Családom és én** (Megérkeztem, A baba növekedése, Első lépéseim), **Születésnapjaim** (Családfa), **Magyar kultúra** (Dalok, mesék, versek, Kik vagyunk?, Hírünk a világban, Jeles napok, hagyományok), **Nemzeti költeményeink** (Himnusz, Szózat), **Jegyzetek**. „Kötetünkkel szeretnénk kifejezni a magyar közösség odafigyelését Családjuk és Gyermeikük iránt. Bízunk benne, hogy ez az első kapcsolat a későbbiekben gyarapodni fog, hiszen

Szövetségünk ... arra törekszik, hogy minél több lehetőséggel – ösztöndíjjal, táboroztatással, diákutaztatással, vetélkedőkkel, képzésekkel – segítse a felnövekvő magyar ifjúságot.”

A Nagykürtösi járás területén is megkezdődött a Gólyahír Program. Erről tanúskodnak képeink, amelyek Ipolybalogon, Ipolynyéken készültek, de Szécsénkén, Ipolynagyfaluban, Inámban és Kőesziben is vannak már boldog tulajdonosai az Első könyvemnek...

Sorsdöntő csata emlékköve

Az egész magyarság későbbi sorsát meghatározó ütközetet vívtak a hazatérést épp' csak befejező elődeink a gypű mögé benyomuló bajor-német csapatokkal. A pozsonyi csata dicsőségét sokáig elhallgatta a magyar történetírás, most viszont sorra emelkednek az emlékművek. Balassagyarmaton, a Kecske ligetben a napokban avatták az egyiket.

Hegedűs Henrik

A kora esti lebukó Nap fényében mintegy félszázan gyülekeztek a liget szélén, ott, ahol a fafaragók kopjafasora áll. Itt állíttatta fel a Polgárok Balassagyarmatért és a Palócságért Alapítvány a 907. július 5-7. között vívott pozsonyi csata emlékművét. Az ünnepség során három, korabeli magyar harcosi öltözetbe bújt férfi állt díszőrséget a kő mellett.

Az emlékmű avatásán Bakay Kornél (balra) történész méltatta a pozsonyi csata jelentőségét

A nap szónoka, Bakay Kornél régész, őstörténész, nyugalmazott tanszékvezető professzor elmondta: míg Trianon a magyar nemzet gyásznapja, addig a pozsonyi csata örömnép lehet minden honfitársunk

számára, példaként szolgálva arra, hogy a magyarság mindig, minden körülmények között talpra képes állni, és soha nem adja fel, mindennapi csatákat vívva egy jobb életért. Érthetetlen módon azonban ez a dicsőséges esemény hosszú évszázadokon keresztül nem vonult be a köztudatba, egészen 2007-ig szinte a múlt ködébe veszett, holott illett volna emlékezni és emlékeztetni rá.

Két világnézet ütközött meg a Duna-menti réten 907-ben, a nyugatiak nem tűrhették, hogy holmi keletről jött idegenek megtelepedjenek ott, ami az ő területük kell, hogy legyen. Ezért indult meg a német had, hercegek és püspökök vezérletével, hogy szétzúzza Árpád és fiai seregét. Ez azonban nem sikerült, mert a magyarok nyilai ekkor is erősek és hatásosak voltak, célba találtak, a sokak által ismert harci cselt alkalmazva, a megfutamodást mímelve, majd visszafordulva, szétroppantották a nehézlovasságból és gyalogságból álló nyugati mintájú és a kor követelményeihez képest korszerű hadsereget. A történész egy német szerzőtől is idézett. A bajor humanista, Johannes Aventinus több mint ötszáz éve, régi forrásokra hivatkozva meglepően részletes hitelességgel írja le honfoglaló eleink győzelmét, kiemelve a legfontosabb mozzanatok, amelyek azokban a forró nyári napokban Pozsony környékén lezajlottak.

Bakay Kornél értetlenségének adott hangot, amikor kifejtette, hogy későbbi történetírók, így Anonymus és Bonfini is, vagy mélyen hallgatott az ütközetről, vagy jelentéktelenné silányította azt, holott nagyon sok magyar vér hullott el ott, Árpád fiai közül többen odavesztek, ezért fordulhatott elő, hogy a vezér utóda egy fiatalabb sarj, Zsolt (Zolta) lett. Tíz éve viszont immár méltó módon emlékezünk erre a sorsdöntő eseménysorra, hiszen vers és regény is íródott már a pozsonyi csatáról, remélve azt, hogy a feltörekvő nemzedékek számára már közhírt lesz, miként is védtek meg 1110 évvel ezelőtt nehezen megszerzett új földjüket őseink – fejezte be gondolatait a professzor. Az ünnepséget kísérő kulturális műsorban Csábi István és Végh Gyula előadóművészek szerepeltek.

(Köszönjük Hegedős Henriknek cikke átvételét. Az emléktábla szövegét dr. Czibalmos Istvánnak, a Polgárok Balassagyarmatért és a Palócságért Alapítvány elnökének és Csábi István Madách-díjas előadóművésznak Z. Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke a két szervezet együttműködése keretében egyeztetés útján nyújtott segítségét).

ZSELÍZ – SORTÚZ TAVASSZAL

(Részlet Csere Péter Parancs nélkül is című könyvéből emlékeztetőnek emlékeztetőül)

Az egykori Bars vármegye Lévai járásában fekvő, módos és takaros nagyközség abban az időben színmagyar volt. Már 1918-19 telén cseh megszállás alá került, és a közeli Léváról – ismét csak az „öszirózsásoknak” köszönhetően – kivont magyar csapatok távozása után Zselíz lakossága éppúgy ki volt téve az idegenek kényének-kedvének, mint megszámlálhatatlan más magyar város és község. Amiről most beszélünk, az 1919. március 23-án történt.

Indokoltnak tartjuk ezt hangsúlyozni, mert a dátum fontosságát távolról sem abban látjuk, hogy két napja regnál Magyarországon a tanácskormány. A dátum valódi jelentőségét az adja, hogy alig több mint egy hónappal vagyunk a pozsonyi sortűz után, amikor már egyetlen magyarnak sem lehettek illúziói megszállóik igazi természetéről.

Bár a gondosan cenzúrázott – és egyre kevésbé magyar – felvidéki sajtó nem írhatott erről a tömeggyilkosságról, mégis, ami Pozsonyban történt, közbeszéd tárgya volt. Így hát a zselíziek számára is egyértelmű kellett legyen, hogy az utcára menni, magyarságuk mellett tüntetni jóval több, mint a civil kurázsi megnyilvánulása. Teljesen tisztában voltak vele: aki magyarként tüntetőleg az utcára vonul, az halálos veszélynek teszi ki magát.

A március 15-i megemlékezést persze azonnal betiltották, azonban a zselíziek nem hagyták magukat. Többen úgy emlékeznek, hogy a 48-as ünnepséget akarták bepótolni egy héttel később, de

volt, aki a magyarországi tanácsköztársaság hírére elrendelt mozgósítás miatti közfelháborodást emlegette. Mivel a csehszlovák kormány valóban a Magyarország elleni intervenciót fontolgatta, ez utóbbi tűnik a vérengzést kiváltó valószínűbb oknak.

Ami viszont már mindörökre tény marad: 1919. március 23-án Zselíz polgárainak jó része – főleg fiatalabbja kora délután a temetőnél gyülekezett. Nem viselkedtek agresszíven, nem skandáltak „nacionalista” jelszavakat, legfőképpen pedig fegyvertelenek voltak. Elöl egy Nagy Pál nevű helybéli férfi magyar zászlót vitt, sok fiatal lány magyar ruhában volt, és magyar – elsősorban 48-as – énekeket énekeltek.

Köztük volt egy 16 és 18 éves testvérpár, Váray Mária és Váray Anna is.

Persze, az akkori idők szomorú realitásait ismerve, ennyi „magyar dolog” – magyar emberek, magyar zászló (horribili dictu!), magyar viseletek, magyar énekek – a megszállók számára már eleve halálos provokációt jelentett. A motorizált csehszlovák hadsereg ugyan még a jövő zenéje volt, azonban a közeli Oroszkáról percek belül négy lovas kocsival küldték az erősítést Zselízre.

Horváth Géza, zselízi nyugalmazott tanár (akinek jövőbeli nagymamája is a menet élén haladt volna, ha aggódó szülei otthon nem fogják) jóvoltából egy szemtanú, Budaváry Béláné visszaemlékezéseit olvasva szinte teljes egészében kirajzolódik előttünk egy sokadik magyar tragédia minden perce és minden részlete.

A csendőrök rögtön fegyvert szegezve ugráltak le a „...kis, tömzsi, világos morva lovaikkal” húzott kocsikról. Talán a pozsonyi sortűz óta utasították őket erre, de tény: a fegyverhasználatot szóbeli felszólítás előzte meg. „Szanaszét menni!” – szólították fel tört- és a helyiek számára nyilván komikusan ható – magyarsággal a feljükk közeledő menetet.

Ki tudja, talán ez is oka lehetett, hogy az emberek nem engedelmeskedtek; szinte hallani véljük a sorokon végighullámzó elfojtott kuncogást a magyar fülnek nevetségesen nyakatekert szóösszetétel hallatán. Hiszen ha belegondolunk, a mindenkori idegen megszálló hatalmak (olykor akár jó szándékúnak is mondható megnyilvánulásaikkal egyetemben), minden brutális erőfitogtatás ellenére is, mindig, minden időben – nevetségesek...

A Zselízen a magyarokra tüzelni kezdő cseh légionáriusok azonban nem gondoltak ilyesmire. Többen nem is vesztegették az időt leszállásra, már a lovas kocsikról lőni kezdték a menetet. Azok, akik már az utcán voltak, rajvonalba fejlődve, két oldalról, folyamatosan tüzeltek a rémült menekülésbe kezdő emberekre. Akik közül egynek sem volt fegyvere.

A menetre adott lövéseknek négyen estek áldozatul:

Váray Mária 16 éves, Váray Anna 18 éves, Nagy János 32 éves, SEDA Károly 40 éves. A csehek aztán a mai Városháza helyén álló vendéglőbe húzódtak, és a szó szoros értelmében céllövészetet rendeztek a magyarokra. Ezzel szórakoztak estétől hajnalig. Fejes Károly, aki a községi park mindenese volt, és aki nyilván csak a munkáját próbálta végezni, másnap reggel a park bejáratánál halt meg, egy jól célzott golyótól.

...

A sortűzek célja sohasem egy bizonyos ember megölése, itt mindig nagyszámú ember a célpont. A lövések így az egyes emberre nézve tulajdonképpen vaktában leadottak, és az áldozatok sérülései is e szerint esnek: legtipikusabb éppen ezért a láb-, a váll- és a fejlövés. A nagy számok törvénye szerint – noha tulajdonképpen a vakszerencse alakítja a sortűznek kitett emberek sérüléseit - a fellépő káoszban, a menekülő és összevissza futó emberek között ezek a sebesülések a leggyakoribbak. Budaváry Béláné is, akinek nagyszülei fodrászüzlete vált afféle rögtönzött kötözőhelyé, elsősorban ilyen sebesültekre emlékszük:

„Csak az én nagyszüleim körülbelül 20-30 egyént kötöztek be, a sebesültek sokan voltak: legtöbbször lábsérülést és váll-lövést kaptak.” „A sok sebesültből négynek a nevére emlékszem: a 22 éves Kocsis Antal láblövést kapott, Majtán Károlynak a feje, orra vérzett, Nagy Pál fejlövést kapott.”

A szinte biztos halállal járó mell-lövés azonban csaknem mindig a kiválasztottaknak jár. A világ összes hadseregében így képzik ki a katonákat: a legnagyobb felületet adó, életfontosságú szerveket takaró mellkas a legjobb célpont egy halálos lövéshez.

Márpedig, számos forrás szerint a menet élén, magyar ruhában haladó 16 éves Váray Mária és testvére, a 18 éves Anna mell-lövést kaptak, és – a szintén mellbe lőtt SEDA Károlyal együtt – ott

véreztek el a zselízi főutcán. Az a bizonyos harminckét éves Nagy János a haslövésével másnap reggelig élt még Budaváryné nagyszüleinek házában, aztán ő is meghalt a vérvesztéstől, no meg azért, mert szó sem lehetett róla, hogy orvoshoz vigyék.

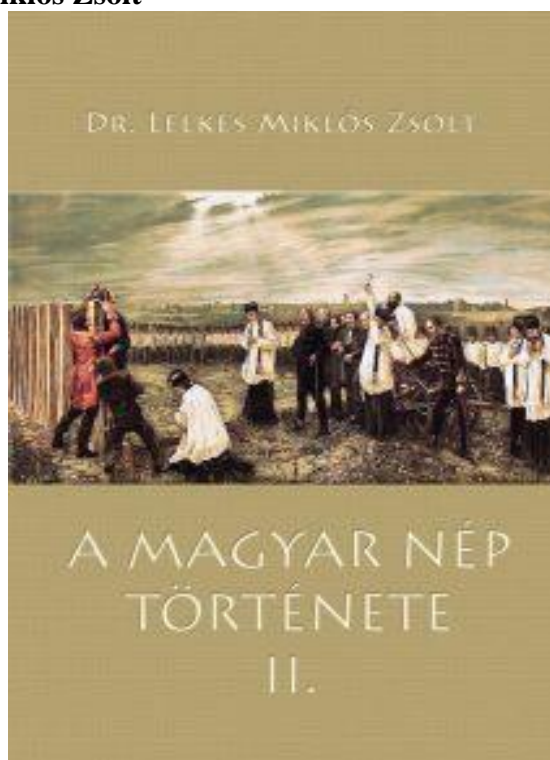
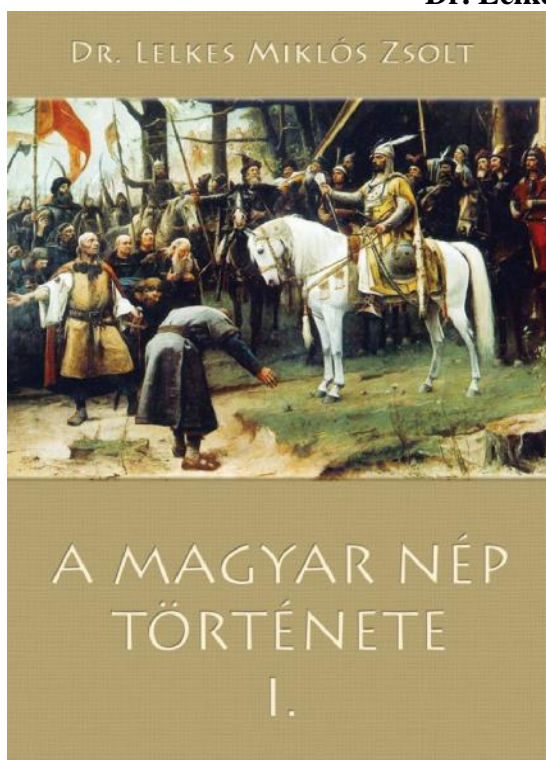
...

Zselíz nem felejtette, nem feledhette a vérengzést, és a halottait sem. Az „első republika”, utána pedig a kommunizmus évtizedeiben persze gondolni sem lehetett arra, hogy az áldozatoknak emléket állítsanak. Azonban ahogy lehetséges volt, a zselíziek ezt megtették: 1994-ben szürke gránit emléktáblát avattak az 1919-ben lemészároltaknak. Váray Mária és Váray Anna neve, a többiekével együtt, így legalább méltó helyre van felírva. Hiszen aranybetűkkel gránitba vésní mindig a hősök és a mártírok nevét szokták.

(Csere Péter ebben a könyvében vérlázító eseteket sorol. Nem a teljesség igényével teszi, hanem abban a reményben, hogy a hősök és az áldozatok nem merülnek feledésbe, nevüket és szenvedésüket ez a könyv megőrzi... A kiadó pedig azt vállalja, hogy a könyvből kimaradt történetek előtt nyitva hagyja az ajtót: szívesen fogad kiegészítéseket, esetleges új információkat...).

Könyvajánló

Dr. Lelkes Miklós Zsolt

A magyar nép története I. és II

Ezt írja könyvéről a szerző:

„Ezt a könyvem azért írtam, mert láttam (és naponta látom), hogy milyen sok értéket (szellemi, erkölcsi és anyagi értéket) veszít el a magyarság történelmi múltjának és jelenének meg nem értése miatt. A közösség is, az egyén is. Megdöbbentően sokat! A társadalom nagy többsége, azok is, akiknek ez a veszteség ma még nem tűnik fel.

A könyvben levő történelmi események bemutatása, érzékeltetése nem az akkori körülményekből, helyzetekből, légkörből való kiszakításukkal történik, hanem úgy, hogy egy átélhetőbb múlt jelenjen meg, olyan, amelyik elősegíti az igazságos mérlegelést, véleményformálást, ítéleteket. Csak utóbbin alapulhat a magyarság számára hasznos, igazi hazaszeretet.”

A könyv különleges értéke, hogy tárgyilagosságra törekvően próbálja bemutatni a magyar történelem eseményeit. Hogyan épültek a sumer zikkuratok? Kik voltak a szkíták? Miért egyedülálló hely a

Kárpát-medence? Mi biztosította a kalandozó magyarok sikereit? Miért él Mátyás a népmesékben igazságos királyként? Hogyan készítette Gábor Áron az ágyúkat? Milyen okok vezettek az 1944. március 18-i német megszálláshoz? Mi volt 1956 világtörténelmi jelentősége? Mit kíván a magyarságtól a hazaszeretet? Az érdekes, olvasmányos, és elgondolkodtató könyvet a szerző nem csak a fiataloknak szánta, hanem minden magyarnak, akit érdekel a jelentősen sokban befolyásoló múlt, és hajlandó eltűnődni a világ, benne Magyarország jövőjén.

Ócs József

Gyáva nemzedék

Megmondták a régi, öreg bölcsek.
Leírták szenteknek hazudott könyvek.
Őrültk próféták jövendölték félve.
Vad tekintetű költők harsogták a szélbe.
De mi nem hallgattunk mégsem rájuk.
Tétlenül, egyre csak a csodát vártuk.

A téglákból, miket egykor eldobtunk,
Ostobán, egy beteg világot alkottunk.
Régi átok elkövetni ugyanazt a hibát!
A Mammon oltárán feláldoztuk Isten fiát.
Mi még most is ezen átok szerint élünk,
Mert az igazsággal szembe nézni félünk!

Fényes, dicső múltunkat hamar elfeledtük.
Országunkat idegenek kezébe tettük.
Alamizsnán élő rabszolgák lettünk mára.
Gyáva népnek nem is lehet soha hazája!
Elvették tőlünk őseink hitét és Istenét,
Ezért lett belőlünk ilyen gyáva nemzedék!

Itt az idő, talpra kell állni most már végre,
És közösen, nagy betűkkel felírni az égre:
Nem vagyunk mi senki megvetett szolgálói,
Atilla népe többé nem fog térden állni!
Vissza kell vennünk népünk hitét és Istenét,
Hogy ne legyünk többé gyáva nemzedék!

HÁZUNK TÁJÁRÓL

- Augusztus 6-án van a Palóc Társaság születésnapja. Hogy rohan az idő, az is bizonyítja, hogy az idén már a 28. születésnapra emlékezhetünk. Vagyunk még néhányan, akik ezt tesszük. Csöndesen, magunkba szállva.
- Október 7-én újból Százdon találkoznak a felvidéki rovásírás-oktatók és a magyar rovásírás iránt érdeklődők. Kürty Dezső és családjának Rózsa Vendégháza ad otthont a találkozásnak, melyet akár továbbképzésnek, akár tanfolyamnak is nevezhetnénk. Patassy Sándor grafikus, honlapmester, a Felvidéki Rovók egyik alapító tagja lesz, aki saját kérdéseire válaszokat keresve kísérel meg az érdeklődést felkelteni a rovásírás erőteljesebb terjesztése céljából, majd a felsőszemerédi rovásírásemléket nézzük meg.

- Jó Palócok. Talán voltak páran, akik hiányolták negyedévi lapunk idei harmadik számát. A technika ördöge avagy a hozzá nem értő ténykedése miatt, sajnos, a már kész lap az összes a számítógépben tárolt adat, írás és kép társaságában egyszerűen eltűnt. Megsemmisült, azt hittük. Később akadt egy Jó Tündérfi, aki majdnem valamennyit visszavarázsolta ömlesztett formában. A hatalmas mennyiségű anyag visszarakása, helyére tévése, rendszerbe sorolása még hosszú ideig tart...

Köszönjük a megértést és a további – remélt – bizalmat. Szíves elnézést kérünk mindenkitől, akinek fontos a Palóc Társaság és negyedéves lapja, a Jó Palócok! Most nem az eredeti, egy oldal híján kész Jó Palócokat tartja kezében a Kedves Olvasó, hanem annak csupán rövidített, módosított és átszerkesztett változatát.

Jó Palócok

*A Palóc Társaság hírmondója * Megjelenik minden negyedévben*

Felelős szerkesztő: Z. Urbán Aladár

** 991 11 Ipolybalog, Kör u. 194., Szlovákia (047 488 53 13*

Ÿ www.paloc tarsasag.real-net.sk : z.urban@paloc tarsasag.real-net.sk